

Het feest van list en bedrog

Van Herman Chevrolet verschenen
eerder bij De Arbeiderspers:

Acht seconden
De Flandriens

Herman Chevrolet
Het feest van list en bedrog

*Een sinistere geschiedenis
van de wielersport*

Uitgeverij De Arbeiderspers
Amsterdam · Antwerpen

Copyright © 2011 Herman Chevrolet

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van BV Uitgeverij De Arbeiderspers, Herengracht 370-372, 1016 CH Amsterdam. *No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from BV Uitgeverij De Arbeiderspers, Herengracht 370-372, 1016 CH Amsterdam.*

Omslagontwerp: Woodhouse Productions
Omslagfoto: Masterfile

ISBN 978 90 295 7505 8 / NUR 480

www.arbeiderspers.nl

Inhoud

Ter verantwoording

7

Het is allemaal maar cinema [Deel een]

*Waarin wordt verteld over list en bedrog, wielrennen als fictie
en opvallende gelijkenissen met film*

11

Wreedheid

*Waarin wordt verteld over een gewaagde onderneming, bedrog,
opstand, ongeluk, onrecht en rampspoed*

55

Vijandschap

*Waarin wordt verteld over rivaliteit, erecodes, smeekbedes,
intriges, conflicten met vrienden, vijandschap, meningsverschillen
en verliefdheid op de vijand*

149

Waanzin

*Waarin wordt verteld over raadsels, het alles opzijzetten voor
een passie, hebzucht, ambitie en vervolging*

239

Het is allemaal maar cinema [Deel twee]
*Waarin wordt verteld over het geval Armstrong, gelijkenissen met
klassieke verhalen en de strijd met Alberto Contador*

301

Bibliografie

375

Register

382

Ter verantwoording

Begin januari 2010 begon ik het idee uit te werken om de wereld van list en bedrog in de wielersport te koppelen aan de 36 dramatische situaties van Georges Polti. Het leek me een zeer boeiende gedachte. Een originele invalshoek, om het maar zo te zeggen. Ik praatte erover met Peter Nijssen van De Arbeiderspers die me groen licht gaf om dit verder uit te werken in een boek – Peter wil ik hier bedanken voor alle energie die hij heeft geïnvesteerd om dit boek tot een goed einde te brengen. Groot was mijn verbazing toen eind maart, twee maanden later dus, ik nummer 28 van *De Muur* in mijn brievenbus kreeg. Niet alleen de bus klepperde, ik ook: er stond een artikel in van Bert Wagendorp met als titel *Waarom wielrennen zo'n mooie sport is*, waarbij hij aan de hand van dezelfde 36 dramatische situaties uitlegde waarom wielrennen hem mateloos fascineert en hij een voetbalwedstrijd in het gunstigste geval 'wel aardig vindt'. In datzelfde nummer stond ook een artikel van mij dat de thema's vijandschap, meningsverschil, bedrog, conflict met een vriend en onverdiende vijandschap behandelde, aan de hand van de gebeurtenissen in de Ronde van Vlaanderen van 1977. We hadden er geen flauw idee van dat we beiden tegelijkertijd hetzelfde hadden bedacht. Een gevalletje van morfogenetische resonantie? Per dramatische situatie beschreef Bert Wagendorp een passend voorbeeld, voor mij was dat akelig om te lezen want mijn hele plan viel daardoor in duigen.

Een wonderbaarlijk toeval, dat was zeker.

Wat binnensmonds gevloek bij mij, ook dat was zeker.

Maar het bevestigde wel dat ik dicht bij de essentie van het wielrennen was gekomen.

Zij het nog niet helemaal.

Er moest meer zijn; de 36 dramatische situaties waren slechts een opstapje. Dat realiseerde ik me terwijl ik, ietwat ontmoedigd, verder werkte aan dit boek. Gelukkig had ik al snel door dat ik eigenlijk geluk had gehad. Het artikel van Bert Wagendorp dwong me om verder te kijken, ontmoediging maakte plaats voor geoorloofd optimisme. Gaandeweg realiseerde ik me dat de ideeën van Polti voornamelijk gingen over de inhoud van het wielrennen. Maar er bestaat ook nog altijd zoets als de vorm. Tijdens mijn verdere zoektocht vond ik een zeer boeiend klankbord in de boeken *The hero with a thousand faces* van Joseph Campbell, en *The seven basic plots* van Christopher Booker. Toen begreep ik dat wielrennen aan veel meer te koppelen was dan alleen maar de 36 dramatische situaties.

Het boek van Joseph Campbell is waarschijnlijk een van de meest invloedrijke uit de twintigste eeuw. Het belang zit in het feit dat het zeer zeker een grote impact heeft op het vertellen van verhalen, het schrijven van boeken. De hedendaagse filmwereld gebruikt het veelvuldig om structuur aan te brengen in het verhaal dat men wil vertellen. Het boek bevat een analyse van de mythische verhalen en de klassiekers, na lezing kwam het me voor dat een wielervedstrijd in wezen hetzelfde is als al die verhalen die al eeuwenlang worden verteld.

De literatuurtheorie van Christopher Booker bleek ook al zonder problemen te koppelen aan het wielrennen. Booker heeft de structuur van talloze verhalen geanalyseerd en hij is er zeer stellig over dat er slechts zeven verschillende genres zijn. Alle bedachte verhalen, te beginnen met het epos over *Gilgamesj* tot aan *The Lord of the Rings* zijn daarin te plaatsen. Van *Aeneas* tot de verhalen en romans van James Joyce en Marcel Proust. Van *De goddelijke komedie* tot de *Millennium-trilogie*. Alle geschreven boeken zijn terug te brengen tot minstens één van die zeven genres, en elk genre kan men terugvinden in een of andere biografie van een renner of een wielervedstrijd.

De boeken van Booker en Campbell brachten me op het juiste pad: het besef dat wielrennen dezelfde structuur heeft als eeuwenoude verhalen werd me na het herlezen ervan meer dan duidelijk. Het was een opmerkelijke ontdekking, iedereen weet dat wielrennen een grote bron van verhalen is, maar dat de wielersport dezelfde structuur heeft als eeuwenoude mythes en klassieke verhalen vond ik verhelderend: het was niet langer meer dat achter elke wielrenner een verhaal steekt, het werd: elke renner, elke wedstrijd is een verhaal op zich en is eigenlijk hetzelfde als eender welk klassiek boek.

De sleutel was gevonden, de geheime code gekraakt. Het werd me meer en meer duidelijk dat het de juiste piste was die ik had gevonden. Ik zag wedstrijden op televisie, las en herlas honderden verhalen over wedstrijden en renners. Het patroon werd duidelijker en duidelijker: het beperkte aantal plots en verhaalstructuren geldt ook voor het wielrennen, sterker: ze zijn dezelfde. Een prangende vraag werd beantwoord: waarom blijven mensen gefascineerd door de wielersport ondanks het niet te ontkennen feit dat die wereld doordrenkt is van list en bedrog? Juist. Omdat het in wezen hetzelfde is als de verhalen die we al eeuwenlang vertellen en hervertellen in alle mogelijke vormen en combinaties die denkbaar zijn.

Daarom is wielrennen altijd boeiend, en levert voetbal nu en dan wel eens 'een aardige wedstrijd' op.

Daarom zal het wielrennen ondanks alle schandalen blijven bestaan, het appelleert aan onze drang om verhalen te vertellen. En omdat list en bedrog de mooiste verhalen opleveren is wielrennen juist daarom de meest intrigerende sport die er bestaat.

Het is niet anders.

Het is allemaal maar cinema
[Deel een]

*Waarin wordt verteld over
list en bedrog, wielrennen als fictie en
opvallende gelijkenissen met film*

‘Zullen we op deze plek afscheid nemen van lezers die menen dat sport fair moet zijn en die hopen dat de beste moge winnen?’ Met die woorden, geschreven door Bart Jungmann, opende het literaire wielersblad *De Muur* zijn allereerste nummer. Er zijn weinig sporttijdschriften die met een dergelijke tekst hun nieuw blad durven beginnen. Maar het verschaft wel duidelijkheid. Jungmann vervolgde met de stelling dat wielrennen allesbehalve fair is. Een sport vol van ‘achterbaksigheden’ waarin wordt verdeeld om te kunnen heersen, waar wordt gelogen en bedrogen.

En men verliest om te kunnen winnen.

Zelf ben ik ervan overtuigd dat men niet kan winnen in het wielrennen, alleen maar het spel meespelen en proberen er het beste van te maken. Geen sport waarin zoveel wordt verloren als in het wielrennen. Goed, het is natuurlijk wel zo dat er uiteindelijk iemand wint. Logische zaak, het blijft per slot van rekening een wedstrijd, het publiek wil een winnaar hebben. Meer zelfs: wellicht hebben ze daar recht op. Maar men moet zich altijd afvragen waarom die ene heeft gewonnen en niet een ander. Dikwijls leek het, en dat geldt zeer zeker voor de neutrale kijker, dat de verliezer ook nog eens beter was dan de winnaar. Dat is op zich een vreemde zaak, in de meeste sporten wint de beste. Niet in het wielrennen. De verliezer in gelijk welke andere sportdiscipline heeft misschien een ernstige inschattingsfout gemaakt, of hij was psychisch niet sterk genoeg. Hij kan pech hebben gehad, soms heeft hij onmenselijk leed moeten overwinnen, en is daarin niet geslaagd. Dit kan allemaal. Zo gaat het eraan toe in de wereld van de sport. In het

wielrennen spelen andere factoren een rol, en die zijn niet noodzakelijk van louter sportieve aard. Wielrennen verschilt van andere sporten, waarin de beste doorgaans wint: daar is het duidelijk en simpel.

Om die reden zijn de meeste sportdisciplines niet altijd even boeiend, om het maar voorzichtig uit te drukken.

De meest voorkomende reden waarom een renner een wedstrijd verliest is dat hij het slachtoffer is geworden van list en bedrog. In andere sporten gaat het om een meetbare prestatie: in atletiek en zwemmen gaat het om de snelste tijd. In voetbal om welke ploeg de meeste doelpunten heeft gescoord. In bijna alle sportdisciplines staakt de scheidsrechter het spel wanneer de bedachte regels worden overtreden. Niet in het wielrennen: daar speelt samenwerken, soms toeval, liegen en bedriegen een grote rol. Wielrennen is essentieel verschillend van veel andere sporten omdat de geleverde prestatie kan ontstaan door het maximaal profiteren van een tegenstander. Meestal noemt men dat tactiek. Voor de cynici onder ons ontstaat tactiek alleen dan wanneer ethiek overboord wordt gegooid. Zou wel eens waar kunnen zijn – en: als dat echt zo is, ja, dan treden we een wereld binnen die niet altijd even fraai is.

Een mooi voorbeeld van hoe het er in die wereld soms aan toe gaat beschreef Maarten Ducrot in *De Muur* van maart 2009. Zijn verhaal speelt zich af ergens in 1979, tijdens de Ronde van Ede. Hij was samen met Reinier Hassink ontsnapt en ze streden een fanatieke strijd, voor het jagende peloton uit. In principe moesten ze het onderspit delven, maar die dag was er nu net zo eentje dat ze voorop bleven. Het was nipt, maar het lukte hun toch de wielierlogica te dwarsbomen, men kan nu eenmaal niet een jagend peloton voorblijven, tenminste: als het peloton dat niet wil. De toen nog onervaren renner, die het spel nog niet goed begreep, deed het merendeel van het werk, hoewel Reinier Hassink samen met zijn broer Arie toen alle wedstrijden in het oosten van Nederland won. Een echte tempobeul, die Arie. Maar in plaats van zijn deel van het werk te doen, als een nette en sportieve kerel, riep hij Ducrot iets toe.

Honderdvijftig! Om te winnen!

Dat beviel de eerlijke Ducrot niet. Hij deed het meeste werk om voorop te blijven, dus was het niet meer dan normaal dat hij zou winnen. Zo hoort het in de sport. Zo hoorde het in de toenmalige denkwereld van Ducrot, die dan ook zeer ontstemd was over de afloop van die wedstrijd. Blijkbaar kende hij Michel de Montaigne niet die in een van zijn *Essays* schreef dat volgens een oud Grieks gezegde de mens niet wordt gekweld door de dingen, maar door zijn mening over die dingen.

In zijn verhaal schrijft Ducrot verder dat indien hij op de een of andere manier niet voldoende zijn best had gedaan, geen haar op zijn hoofd eraan zou hebben gedacht om alsnog de overwinning in de sprint te pakken. Eerlijk is eerlijk, de beste verdiende te winnen. Zo dacht Ducrot toen nog. Per slot van rekening was hij netjes opgevoed. Ooit zat hij in een gelijkwaardige situatie. Dat was in het criterium van Putten en hij reed aan de leiding met een renner waarvan Ducrot enkel nog weet dat zijn naam Bakker was. Dit verhaal staat in zijn boek *Wie de trui past trekke hem aan*. Met nog tien ronden te rijden begon hij het moeilijk te krijgen, geen energie meer. Bakker keek om en zag alleen maar een hoopje ellende. Iemand die er zelfs niet meer in slaagde het snot van zijn neus af te veegen. Het enige waar Ducrot nog aan kon denken was dat hij niet meer op kop kon komen en dat zoiets oneerlijk is. In zijn eigen woorden: 'Elke meter in het wiel is profiteren en dus oneerlijk.' Hij deed toen iets wat waarschijnlijk uniek is in de wereld van het wielrennen: hij kneep in de remmen, stapte af en zette zijn fiets over het hek. Het publiek keek toe en begreep er helemaal niets van, een renner die op kop lag stapte zomaar uit de wedstrijd. Zijn ploeggenoten lachten hem vierkant uit: ze vonden er niets oneerlijks aan, dat hij profiteerde van het werk van een ander was eigenlijk alleen maar normaal. Hij had met hem moeten doorrijden, was altijd nog tweede geworden en wie weet wat er zou gebeuren in de sprint?

Terug naar de wedstrijd met Reinier Hassink: uiteindelijk verloor Maarten Ducrot, in de sprint werd hij ook nog eventjes geflikt. Uiteraard, zo gaan die dingen. Hij bleef met niets over. Geen honderdvijftig gulden, geen overwinning. Onrechtvaardig, zo kwam het bij hem over. Tot hij zijn ploegmaats sprak. Die be-

grepen niet dat hij het spel niet had meegespeeld. Hij had dat geld moeten aanpakken en alsnog meesprinten. Had hij gewonnen, dan was dat mooi geweest. Verloor hij, dan ging hij toch maar lekker naar huis met wat extra geld in de portefeuille. Later begreep Ducrot dat Reinier Hassink terecht had gewonnen, zelf had hij de wedstrijd verloren omdat hij het spel niet meespeelde en vanuit zijn hart dacht. Het hoofd was hij vergeten. Voor een wielrenner is dat noodlottig. Maarten Ducrot werd na die twee nederlagen wijzer, vanaf dat moment sloeg hij ook aan het rekenen en doeerde zijn krachten indien hij mee in de kopgroep zat. Het hoofd vergat hij nooit meer. Niet dat hij daarmee zijn kansen op een overwinning vergrootte. Ooit was hij mee met een ontsnapping in een Tourrit. Hij smeekte zijn toenmalige ploegleider Jan Raas om door te mogen rijden. Dat mocht niet. De situatie was des te erger omdat Ducrot op een bepaald moment de kans had om de gele trui te veroveren. Stel je dat eens voor, het is toch de vervolmaking van een jeugdroom: leider in de Tour, al is het maar voor één dag. Helaas, beetje bij beetje slonk de voorsprong en toen ze met nog vier kilometers te rijden werden ingelopen zag Ducrot dat zijn eigen ploeg op kop reed. Nota bene Gerrit Solleveld, zijn beste vriend in het wielerpeloton, maar ook Rolf Götz en Luc Roosen. Nog erger werd het toen hij 's avonds ook nog eens op zijn donder kreeg van ploegleider Jan Raas. Hij had zich niet aan de stalorders gehouden, het was de bedoeling om altijd, maar dan ook altijd, bij Jean-Paul van Poppel te blijven: 'Als Van Poppel moet pissen, dan ga jij ook pissen.' Ontgoocheld verliet hij voortijdig de Tour. Pas veel later hoorde hij van Jan Raas de werkelijke reden voor het vreemde rijden van zijn ploeg: Van Poppel was een dure renner, die moest dus winnen om de sponsor tevreden te houden. Had Ducrot het geel gepakt, dan was de kans groot dat hij die enkele dagen had kunnen behouden. Het volgende jaar had men hem net zoveel als Van Poppel moeten betalen.

In zoiets had Jan Raas niet veel zin.

Jan Raas deed wel meer van die vreemde acties. In de Tour van 1985 reden tijdens de vijfde etappe, van Roubaix naar Tourcoing, dwars door de Hel van het Noorden met zijn abominabele kas-seien, twee Nederlandse renners op kop: Teun van Vliet en Henri

Manders. Die laatste reed voor de ploeg van Raas. Samen bouwden ze een voorsprong op van acht minuten. Dan kwam Hilaire Vanderschueren, de assistent van Raas, naast hen rijden en verbood Manders nog kopwerk te doen: 'Raas wil het niet hebben.' Kilometers lang bleef Van Vliet op kop sleuren en voerde hij de voorsprong op tot twintig minuten, op dat moment werd hij de virtuele drager van de gele trui. Nu en dan keek hij achterom, maar Manders weigerde ook maar een meter kopwerk te doen: 'Orders zijn orders. Als ik niet doe wat Raas zegt word ik ontslagen.' Achter hen werd er druk overleg gepleegd. Roger Swerts, de ploegleider van Teun van Vliet, bood Jan Raas aan dat Manders de rit mocht winnen, Van Vliet zou de gele trui pakken. Dat was toch goed voor beide renners? Het antwoord was nee. Swerts deed er nog een geldbedrag bovenop. Het antwoord bleef nee. Op twaalf kilometer van de eindstreep betaalde Van Vliet de tol voor het vele kopwerk. Hij kreeg krampen. Even later verdween hij in de buik van het peloton. Manders won alsnog de rit, hij behield elf seconden voorsprong. De reden voor dat vreemde gedrag werd niet onmiddellijk gegeven. Ieder had zijn eigen verhaal, iedereen kwam met een leugen. Men dacht dat het te verklaren was omdat Van Vliet het volgende jaar voor de ploeg van Post zou rijden. Op dat moment vochten Raas en Peter Post een strijd uit en ze gunden elkaar niets. Negen jaar later ontdekte Peter Ouwwerkerk de waarheid. Raas en Post waren dan wel aartsvijanden maar soms moet je het op een akkoord gooien met je vijand. De twee hadden een deal gemaakt. Raas zou voor de ritoverwinningen gaan, Post voor de gele trui. Op het moment van de vijfde rit stonden Eric Vander-aerden en Phil Anderson hoog in het klassement. De voorsprong van Manders en Van Vliet werd zo groot dat die gele trui nooit naar een van die twee zou gaan. Dus mocht Manders niet meer meewerken in de ontsnapping.

Teun van Vliet tekende anderhalve week later een contract bij Peter Post.

List en bedrog speelt zich af op alle denkbare niveaus van de wielersport. Simpel uitgedrukt: als iemand met nauwelijks een minuut achterstand tweede wordt in de Tour de France, dan is die

lichamelijk zeker niet zwakker dan de winnaar. Hij kan verloren hebben door pech, een ketting die blokkeert op een beslissend moment, zoals Andy Schleck in de Tour van 2010. Niets aan de hand, zou een neutrale kijker kunnen stellen: dit is nu eenmaal de harde wet van de sport. Er kan slechts één winnaar zijn, nietwaar? Maar ja, het gaat hier over wielrennen. Toch iets anders dan de gewone wereld van de eerlijke competitie. De enige conclusie is dat hij waarschijnlijk het spel niet voldoende heeft begrepen, of hij is het slachtoffer geworden van list en bedrog. In andere sporten is dat niet zo, daar wint de beste. Spannend is dat niet altijd. Wel weet ik dat om het even welke olympische kampioen, in wat voor discipline dan ook, zijn titel won op basis van zijn atletisch kunnen, niet omdat hij tijdens de wedstrijd heeft lopen smoezen, konkelen, allianties heeft gesmeed en combines gemaakt.

Om die dan met net zoveel plezier weer te verbreken.

Een kleine kanttekening: als in eender welke discipline tijdens de Olympische Spelen de beste wint, daar gaan we toch van uit, dan telt dat niet voor de olympische wegrit. Dat zal niemand verbazen. Men mag ook zonder probleem stellen dat die discipline mag afgeschaft worden, mits men het olympische ideaal van eerlijke sport wil hooghouden. Voorbeeld? Tijdens de Spelen van Sydney 2000 kwamen op een bepaald moment drie renners voorop: Jan Ullrich, Andreas Klöden en Alexander Vinokourov. Twee Duitsers en een Kazach. Redelijk normaal zou men kunnen denken, het waren drie heel sterke renners. Maar ze reden het ganze jaar wel voor dezelfde ploeg, werden royaal en goed betaald om samen te werken. Dit maakte de situatie toch wel heel apart. Ullrich was, in zijn eigen woorden, de sterkste die dag, maar wist ook wel dat ze samen moesten blijven om de aanval tot een goed einde te brengen. Indien dat lukte zou de triomf nog grootser zijn – voor hun ploeg, niet voor het land waarvoor ze reden. Per slot van rekening waren ze vrienden, werkten ze het ganze jaar samen, deelden ze lief en leed. Ze spraken af samen te blijven, waarbij Ullrich zonder valse bescheidenheid de eis stelde dat hij dan moest winnen, niets meer of minder: ik denk niet dat in een andere olympische discipline iemand op die manier de overwinning durft op te eisen. Vinokourov stond in radiocontact met de ploegleider waar-

mee ze het ganse jaar werkten, de Belg Rudy Pevenage, die aan de kant van de weg de wedstrijd volgde. Vreemd: ze hadden dus rechtstreeks contact met een andere coach dan die van hun respectievelijke nationale ploegen. Toen Pevenage vroeg of er een tactiek was besproken antwoordde Vinokourov dat alles duidelijk was en onderling geregeld. Ullrich werd olympisch kampioen. Niemand in de wielwereld te vinden die dat raar vond. Misschien was hij die dag wel degelijk de sterkste, volgens zijn eigen zeggen was dat ook zo, maar veel waarschijnlijker was het dat hij won omdat hij de rest van het jaar kopman was, en daardoor het recht opeiste om te winnen. Niets van sportieve strijd en vechten om de eer van het land hoog te houden. Ben je gek.

Men kan dat bezwaarlijk een olympische gedachte noemen.

Zoals gezegd, in andere sporten zijn er scheidsrechters die ingrijpen bij bedrog, en als ze al eens iets niet opmerken, of om de een af andere reden een foute beoordeling maken om onsportief gedrag op de juiste manier te bestraffen, staan onmiddellijk commentatoren in het gelid om hun mening over zoveel onkunde te ventileren. Dan tuimelen in een sportprogramma op televisie moraalridders over elkaar heen om hun verontwaardiging te uiten. Columnisten schreeuwen schande over de ondeskundige beoordelingen. Als José Mourinho twee van zijn spelers bij Real Madrid de opdracht geeft een rode kaart te incasseren tijdens de wedstrijd tegen Ajax in Amsterdam om zo een schorsing te ontlopen in de achtste finale dan wordt een onderzoek ingesteld wegens onsportief gedrag. Niet in het wielrennen, dan spreekt de commentator van een professionele houding. Zoals in de Giro van 2010 waar op een bepaald moment de ploeggenoten Ivan Basso en Vincenzo Nibali de samen met hen ontsnapte Michele Scarponi de ritoverwinning cadeau gaven. Twee dagen later gebeurde bijna exact hetzelfde in de Ronde van België, waar Stijn Devolder zijn medegezels Ben Hermans eerst een schouderklopje gaf en hem daarna als ritwinnaar over de finish liet komen: ik wat, jij wat. Netjes gedaan, zo was de reactie van de commentatoren op televisie. Hermans had immers hard gewerkt om de ontsnapping te doen slagen, waardoor Devolder de eindzege van de Ronde van België alsnog kon behalen. Zoiets

is praktisch ondenkbaar in een andere sportdiscipline, daar zouden ze wellicht worden gedeclasseerd vanwege het niet tonen van sportieve strijd.

In het wielrennen bestaat die regel ook.

In theorie, begrijp het niet verkeerd.

In de praktijk is er geen scheidsrechter die de renner berispt, of sanctioneert, wanneer hij de regels van de sportieve strijd niet respecteert.

Welke sportieve strijd?

In de Ronde van Vlaanderen van 2009 jutte Tom Boonen zijn tegenstander Filippo Pozzato op om het minieme tijdsverschil met koploper Stijn Devolder te dichten. Let wel: Devolder was op dat moment een teamgenoot van Boonen – om het nog leuker te maken reed Devolder op dat moment in de achtervolging op zijn ploeggenoot Sylvain Chavanel. Pozzato deed weinig moeite om Stijn Devolder in te halen. Hij zal wel moe geweest zijn. Na de wedstrijd ontstond er een discussie, volgens Pozzato had Boonen hem toegeroepen dat hij Devolder moest inhalen. Dat was niet netjes van Boonen, maar na wat heen-en-weergepraat werd alles gesust. Maar dat Devolder en Boonen ooit nog vrienden zouden worden was nu wel uitgesloten. Dat Pozzato geen moeite deed om Devolder in te halen leek toen nog vreemd. Nu niet meer, het is nu wel duidelijk dat de Italiaanse vedette altijd maximaal probeert te profiteren van het werk van een ander. In datzelfde jaar deed Roman Kreuziger niet eens de moeite om mee te sprinten voor de zege in de Clásica Ciclista San Sebastián. Carlos Barredo won, zijn ploeg Quick Step kon wel een opsteker gebruiken na een desastreus verlopen Tour de France. Ach, in Parijs-Roubaix van 2008 won Tom Boonen van Fabian Cancellara en Alessandro Ballan. Bestudeer goed de beelden van de finale. Besef dat Boonen onder vuur lag, zijn uitslagen in de voorjaarsklassiekers waren tot dan toe niet wat men van hem had verwacht. Weet dat Cancellara al Milaan-Sanremo had gewonnen. Trek je conclusie. En om het helemaal ondoorzichtiger, misschien moet ik schrijven: doorzichtiger te maken, bekijk daarna de beelden van de finale van het wereldkampioenschap van 2008.

Inderdaad: daar won Ballan.

Alles netjes verdeeld, iedereen blij.

Helemaal bizar was de overwinning van Johan Museeuw in Parijs-Roubaix van 1996. Die wedstrijd werd volledig gedomineerd door de ploeg van Patrick Lefèvre. Met nog tachtig kilometer te rijden kwamen ze met vier man van die ploeg op kop, dat werden er drie toen Franco Ballerini driemaal lek reed. Die lieten ze dan maar noodgedwongen achter. Met Gianluca Bortolami en Andrea Tafi stoomde Museeuw naar Roubaix, tot hij op twaalf kilometer voor het einde lek reed. Geen probleem, met nog twee renners kon de ploeg de overwinning niet meer ontgaan. Helaas voor de twee Italianen, de grote baas en geldschietster Giorgio Squinzi belde naar de ploegwagen. Hij eiste dat zijn duurbetaalde vedette Museeuw moest winnen. Wat dan ook gebeurde, de twee anderen wachtten braaf op hun ploeggenoot en lieten hem netjes als eerste over de finish rijden. Toch was Museeuw er niet helemaal gerust op, hij was immers al eens eerder geflikt door Italianen, in de Ronde van Vlaanderen van 1994. Ballerini, toen nog geen ploegmaat overigens, zat samen met Museeuw, Gianni Bugno en Andrei Tchmil in de beslissende kopgroep. Museeuw wist wel dat Ballerini niet kon winnen, een zwakke sprinter, om het maar netjes uit te drukken, en bood Ballerini een royale som om voor hem die sprint aan te trekken. Op 250 meter voor de finish riep Museeuw naar hem dat hij moest aanzetten. De Italiaan gaf geen krimp. Gianni Bugno won, het verschil was niet met het oog te zien. Later bleek dat die het geboden bedrag van Museeuw had verhoogd. Om niets te doen, gewoon te blijven zitten. Op het moment dat Museeuw begreep dat Ballerini de gedane belofte niet zou nakomen, was het te laat.

Er gebeuren vreemde dingen in die Ronde van Vlaanderen. Men mag nog honderd keer de sprint in 2007 tussen Leif Hoste en Alessandro Ballan bekijken, dan nog zal men niet begrijpen hoe iets op een dergelijke manier kan verlopen, zeker als men weet dat Ballan zich na de finish verontschuldigde omdat hij had gewonnen. Hoste zelf vertelde daarover in *Humo* dat hij wel iets zou kunnen zeggen over die sprint, maar: 'Ik denk niet dat het gepast is om dat te doen.'

Dit antwoord roept natuurlijk nogal wat vragen op.

De eerlijke wereld waar de jonge Maarten Ducrot zo graag van droomde is hier wel heel ver weg.

Nog een mooi verhaal van hoe het er soms aan toegaat in het wielrennen? Vooruit dan maar. Frank Vandenbroucke was bezig aan zijn tweede seizoen bij het Franse Cofidis, een seizoen van twee keer niks vanwege allerlei redenen – onder andere door nachtelijke uitspattingen in discotheken van laag allooi. Een week voor het Belgische kampioenschap van 2000 had hij een gesprek met Patrick Lefèvre die bezig was een nieuw team op te zetten. Ze hadden het over een contract, maar voor Vandenbroucke waren de arbeidsvoorwaarden niet helemaal zoals hij dacht dat ze hoorden bij zijn status van wielervedette. Hij was zonder het zelf te beseffen al begonnen aan zijn weg naar de totale ondergang, toch reed vdb de finale van het kampioenschap, samen met Museeuw, Axel Merckx en Wilfried Peeters. Aan Johan Museeuw vroeg hij of hij mocht winnen. Dat kon hij wel gebruiken, een nationale trui zou een mooie opsteker zijn in de contractbesprekingen. Museeuw stelde ook een vraag. Of hij al had getekend bij de nieuwe ploeg van Lefèvre? Niet dus. Museeuw was daar niet blij mee, indien hij de titel aan iemand anders dan zichzelf wilde gunnen moest die wel het volgende jaar in zijn ploeg rijden. Axel Merckx won. Vandenbroucke niet. Het volgende jaar reed Axel Merckx voor de ploeg van Lefèvre, samen met Museeuw. Vandenbroucke niet.

Duidelijke zaak: in een wedstrijd gaat er veel meer om dan de kijker kan waarnemen. Er gebeuren dingen die een camera niet kan registreren, er zijn onderlinge gesprekken die men niet kan opnemen. In zijn boek *Tourkoorts* omschrijft Peter Ouwerkerk het zo: 'Als de liefhebber 20 procent snapt van de wetten en de mores van het peloton, komt de wieljournalist allicht tot 25 procent. Een ploegleider blijft steken op 35 procent, de knechten ook op 35 en de beschermde renners op 40 procent. Wielrennen is gecompliceerder dan de gecompliceerdste denksport, voor de beoefenaar en voor de liefhebber.' Een peloton is een groep mannen met een eigen huishouding en een kast waarin heel wat lijken liggen. Er kunnen gebeurtenissen hebben plaatsgevonden, ook om een wed-

strijd heen, die een beslissende rol kunnen spelen in het verloop van een wedstrijd.

Men moet daar altijd aan blijven denken bij het volgen van een wedstrijd op tv. Wat je ziet is niet noodzakelijk de werkelijkheid: een plus een is in het wielrennen niet altijd twee.

Als men een wedstrijd niet kan winnen wil dat niets anders zeggen dan dat men alleen maar kan verliezen. Op verschillende manieren, zoals door het toedoen van een ploeggenoot. Simpel gezegd: toen Cadel Evans de Tour van 2008 verloor, had dat niets te maken met het gegeven dat hij een mindere renner was dan Carlos Sastre. Met een achterstand van iets meer dan een halve minuut was hij net zo sterk, net zo goed voorbereid en in dezelfde uitstekende conditie als de winnaar. Dat moet wel, met zo'n klein tijdsverschil. Een halve minuut, na ruim drieduizend kilometer. Dat is niets. Dat is muggenpis. Een belangrijke rol in zijn uiteindelijke verlies speelde zijn eigen ploegmaat Yaroslav Popovych, die op een onverklaarbare manier plots niet meer over genoeg conditie beschikte om zijn kopman bij te staan toen Sastre een beslissende demarage plaatste tijdens de rit met aankomst op l'Alpe d'Huez. Om dit voorval nog leuker te maken torpedeerde Sastre daarmee ook nog eens de kansen van Andy Schleck op de eindoverwinning in de Tour, toch nog altijd zijn eigen ploeggenoot. Vond Andy niet leuk. Het leek wel of hij in het achtervolgende groepje iedereen aanspoorde om de kloof op Sastre te dichten. Waarom Popovych plots niet meer over voldoende krachten beschikte was direct te herleiden naar Parijs-Nice van datzelfde jaar, toen Evans de kansen op de eindzege van zijn ploeggenoot dwarsboomde door onbesuisd de helling van de Mont Ventoux op te rijden, en daarbij Robert Gesink meenam, een andere directe kandidaat voor de eindoverwinning. Het is een mooi verhaal, dat van Parijs-Nice 2008. Het was het eerste profjaar van Gesink en tot grote ergernis van iedereen reed hij op kop op de flanken van de Mont Ventoux, voor wat hij waard was. Sportief, dat was zeker. Evans keek om en zag zijn ploegmaat aanklampen en beetje bij beetje lossen. Gesink begreep dat hij zijn kans moest wagen en viel nog eens aan. Evans reed met hem mee, bleef in het wiel van de jonge Nederlander zitten en

verklaarde zijn houding door hem erop te wijzen dat zijn kopman achter hem zat. Gesink werd kansloos verslagen in de sprint. Toen maakte hij een foutje. Na de finish begon hij te vertellen dat die Evans een profiteur was. Men probeerde hem eerst nog duidelijk te maken dat wat Evans had gedaan heel normaal was in het wielrennen, maar Gesink was nog een beetje als de jonge Ducrot en vond dat men moest meewerken voor een overwinning en die niet op een diefje voor de neus van de hardst werkende wegkapen. Evans was een lafbek, niets meer of minder. Hij mocht dat denken, maar Gesink verklaarde het luid en duidelijk. Iedereen kon het horen. Dat was van het goede te veel, een wielrenner weet, moet weten, dat men zijn ongenoegen niet kenbaar maakt voor de buitenwereld. Gesink moest niet zeuren, vonden de andere renners: hij had de leiderstrui overgenomen en had een goede kans om als piepjonge renner een grote koers te winnen. Ze zijn niet dik gezaaid, zij die daarin slagen. De rittenwedstrijd ging verder en in de laatste etappe tijdens de ook nog eens laatste beklimming kwam Gesink met de kopgroep boven. Vlak voor de top, nauwelijks nog een tiental meters te rijden, richtte Gesink zich op en liet zich daardoor afzakken in de kopgroep. Zo, klus geklaard. Nu alleen nog netjes meerijden in de afdaling en de eindoverwinning was binnen. Maar in plaats van kalm aan te doen rukten Davide Rebellin, Rinaldo Nocentini, Luis León Sánchez, Sylvain Chavanel en Cadel Evans zich in één klap weg van de kopgroep. Enkele andere renners lieten een gat vallen en voordat Gesink wist wat er gebeurde waren ze met hun vijven weg. Sánchez leidde de groep, de anderen bleven in het wiel van de beste daler van het peloton. Gesink sputterde nog wat tegen, keek om en zag dat er niemand was die hem wilde helpen. Wanneer er een renner al eens wilde overnemen was dat vlak voor een bocht, dan remde die renner en de snelheid verdween uit de achtervolgende groep. De afdaling eenmaal voorbij had hij nog veertien kilometer om het gat op de kopgroep te verkleinen. Met zeventien man in zijn wiel probeerde hij het. Uiteraard lukte dat niet. De afstand werd groter en groter. Eenmaal aan de finish reden alle renners Gesink voorbij, ze lachten hem gewoonweg uit.

Maar Evans had ook een foutje gemaakt. Twee zelfs. Hij had